

Matte i barnehagene

ROM OG FORM: 1000 barnehager har allerede prøvd ut et nytt materiell utviklet av blant andre Elin Reikerås ved Lesesenteret på UiS. Gjennom lek og hverdagslige situasjoner skal barnehagebarn bli bevisst på antall, rom og form. Ett mål ved matte i barnehagene er å lette overgangen mellom barnehage og skole.

1736 var året da ungdom i Norge ikke lenger ble confirmert hvis de ikke kunne lese. En analfabet var ikke ansett som et fullverdig samfunnsmedlem og kunne verken gifte seg eller byksle gård.

Ørene viktigere enn øynene

LYTTE: Barn lærer å lese gjennom ørene, ikke gjennom øynene, hevder barneskolelæreren Peggy M. Wilber på nettsiden succeedtoread.com. Å snakke med og å lese for små barn er dermed den beste måten å gjøre dem til gode lesere seinere. Hvis barn blir språkbevisste lyttere, for eksempel ved å trene på rim, skal det gi et enda bedre utgangspunkt for lesing.

...sippes til hvordan en rakett kan skytes ut i verdensrommet. Fra venstre: Thomas Ringen, William Gjerde, Leah Lane, Cathrine

ende springbrett

barnehage i Stavanger er helt enig med samfunnsøkonom Rege. Hun opplever mangelen på kvalifisert personale som et stort problem.

MANGE UFAGLÆRTE: – I mange barnehager er det i dag ikke et godt nok pedagogisk tilbud. Mangelen på fagfolk tvinger fram dispensasjoner fra utdanningskravet – og pedagogtetheten er svært lav mange steder. De voksnes kompetanse har alt å si for et godt læringsmiljø i barnehagene, sier Lenes.

– Er det mer akseptert å ha ufaglærte i barnehagene enn i skolen?
– Helt klart. Jo eldre barna er, jo mer status er det å jobbe med dem, fastslår Lenes. I tillegg til høyere lønn for å tiltrekke seg flinke folk, tror hun også en holdningsendring

må til slik at alle blir mer bevisst på viktigheten av arbeidet som blir gjort i barnehagene. Med flere pedagoger blir det større fagmiljø og Lenes tror også *det* kan gjøre yrket mer attraktivt.

– De første årene er barna som «svamper» og har evnen til å tilegne seg mye kunnskap. Det de ikke lærer disse første årene, klarer de kanskje aldri ta igjen. I barnehagen dannes grunnlaget for læring for resten av livet.

SKJULT LÆRING: Hun mener læringen i barnehagene er mer uformell og at mye ikke lar seg måle i formelle tester. – Sosiale ferdigheter er noe av det mest grunnleggende vi lærer barna i barnehagen – ferdigheter som er nødvendige for

den mer formelle læringen senere. Barna får bygget opp sin sosiale kompetanse for eksempel ved å samspille med andre, opprette vennskap, holde på vennskap, løse konflikter og gjøre positive handlinger sammen, sier Lenes.

Den skjulte, uformelle læringen tror Lenes er noe av årsaken til at mange foreldre er mindre opptatt av læring i barnehagen enn i skolen. – Jeg kunne ønske at mange foreldre engasjerte seg mer. Det går ikke på at de ikke bryr seg, men kanskje en holdningstradisjon der en ikke har involvert seg så mye i hva som blir gjort i forhold til læring i barnehagene. Mer involvering fra foreldrene vil være til det beste for barnet, sier Lenes.

heidi.elin.nupen@aftenbladet.no

Leker seg i kunnskapens skattekammer

Uten nesten å merke det lærer barna ved The Childrens House tyngdelovens prinsipper og hvordan lesekoden kan knekkes. Det gir dem forsprang.

LÆRING GJENNOM LEK: Ved barnehagen The Childrens House på Sola har barna egne dager hver uke med vitenskap, matematikk, musikk og bokstaver. Den siste dagen er det turdag. Etter 45 min med dagens tema, er det fri lek igjen. Senere blir det av og til en halvtime til. Barnehagen er tospråklig og barna forholder seg til både norsk og engelsk i hverdagen.

– Vi er en barnehage med «melis på toppen». En vanlig barnehage, men med noe ekstra likevel. Barn som har gått her får et forsprang når de begynner på skolen, sier fungerende styrer Elin Gjerde ved The Childrens House.

PÅ BARNAS PREMISSE: Hun understreker likevel at all læring foregår på barnas individuelle premisser og at det viktigste er det sosiale – leken. Ved The Childrens House introduserer de bokstavene gradvis og ved treårsalderen får barna én ny bokstav i uken. Selv om barnehagen ikke har noen målsetting om at barna skal ha lært å lese i barnehagen, er resultatene talende:

– Vi har mange femåringer som leser godt og de fleste andre er i ferd med å klare det når de forlater barnehagen. Det eneste vi «presser» dem litt på, er konsentrasjonen. De blir utfordret til å være konsentrerte over lengre tid, noe de uansett må lære seg i skolen. Det er like mye lek hos oss som i andre barnehager. En klarer ikke få en 4-, 5- eller 6-åring til å gjøre noe som helst hvis det ikke er kjekt, forklarer Gjerde.

Barnehagen har ikke hatt de rekrutteringsproblemene som mange barnehager har slitt med de siste årene.

HAR SØKNADER LIGGENDE: – Vi er ikke underbemannet og vi har nok pedagoger. Faktisk har vi ofte søknader liggende, uten at vi har lyst ut stillinger, sier Gjerde.

Fem- og seksåringer ved The Childrens House er snart klare til å forlate barnehagen.

– Jeg kan lese, annonserer William Gjerde. Han forklarer at det en dag bare var slik at han kunne lese. Femåringene blir spurt om ord på a, og snart høres appelsin, Amerika, and og Alabama.

– Og eple! Sier Cathrine Larsen og avslører dermed at læringen foregår på både engelsk og norsk i denne barnehagen.

Malvin Soltvedt gleder seg til å begynne på skolen, men har én bekymring likevel:

– Hvis man gjør noe feil, kan det være at man får sparken.

heidi.elin.nupen@aftenbladet.no

Svensk professor:

– Toåringer kan lære å lese

Mange barn kan lære seg å lese ved toårsalderen. Men hva er poenget med det? spør Ragnar Thygesen ved Lesesenteret i Stavanger.

BITTESMÅ LESERE: Pensjonert professor i barnespråk Ragnhild Söderbergh er ifølge Ragnar Thygesen ved Lesesenteret en av Skandinaviens fremste eksperter for synet på at barn både kan og bør lære seg å lese i toårsalderen.

Ragnhild Söderbergh jobbet tidligere ved Lunds universitet i Sverige. Hun mener det er lettere å lære seg å lese når man er to år enn når man er sju.

– Et helt annet, og viktig spørsmål, er selvsagt hva som er poenget med å lære seg leseferdighet så tid-

lig, sier professor Thygesen ved Lesesenteret. Han mener en heller bør ha fokus på de grunnleggende ferdighetene som må til før en lærer å lese; uttale, ordproduksjon, setningsproduksjon, samspill, kommunikasjon og oppmerksomhet.

– Bør en generelt intensivere læring i barnehagene?

– Læring foregår kontinuerlig i barnehagene og barns naturgitte måte å lære på er ved å leke. Lek er derfor en svært alvorlig sak! Spørsmålet er om personalet i barnehagene bør legge til rette for læringsaktiviteter som gir et godt grunnlag for å lære grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving og regning når de begynner på skolen. Det er en stor fordel for barn, kanskje særlig for dem fra mindre ressursterke hjem, sier Ragnar Thygesen.